

«Науково-педагогічні проблеми фізичної культури: фізична культура і спорт»: зб. наукових праць / За ред. О.В. Тимошенко. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. – Випуск 3 К (123) 20 – С. 266-269.

11. Масол В.В. Психолого-педагогічний аналіз проблеми виховання рішучості старшокласників у процесі занять фізичною культурою / В.В. Масол // Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал: матеріали звіт. наук.-практ. конф. Ін-ту проблем виховання НАПН за 2019 рік. – Вип. 8. – Івано-Франківськ: НАІР, 2020. – С. 165-168.

12. Находкин, В. В. Педагогические условия формирования нравственно-волевых качеств у подростков в процессе физкультурно-спортивной деятельности: дис. ...канд. пед. Наук / В. В. Находкин. – Якутск. – 2003. – 148 с.

13. Пашко Т.А. Індивідуальні особливості емоційного самоконтролю старшокласників: дис. ...канд. психол. наук : 19.00.07. / Т.А.Пашко – К., 2005.

14. Строгонов О. И. Воспитание волевых качеств юных каратистов на основе личностно-ориентированного подхода: автореф. дис. ...канд. пед. наук / О. И. Строгонов – Челябинск, 2005. – 23 с.

15. Тимчик М. В. Виховання фізичної культури учнів у процесі ігрової діяльності / М. В. Тимчик // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія. Педагогічні науки : реалії та перспективи. Випуск 14. К., 2009. – С. 237–240.

References:

1. Bozhovich L. I. Lichnost i ee formirovanie v detskom vozraste / L. I. Bozhovich. – Sankt-Peterburg: Piter. – 2008. – 400 s.

2. Bubka S. N. Formuvannya individualnykh zdibnostej u procesi fizychnogo vychovannya : avtoref. dys. ...kand. ped. nauk : 13.00.07 / S. N. Bubka; Nacionalnyj ped. un-t im. M. P. Dragomanova. – K., 2001. – 15 s.

3. Verkhorubova O. V. Lichnostno orientirovannyj podkhod v formirovanii volevykh kachestv u starsheklassnicz v processe fizicheskogo vospitaniya: avtoref. dis. ...kand. ped. nauk / O.V. Verkhorubova. – Bryansk. –2004. – 207 s.

4. Gogunov E. N. Psikhologiya fizicheskogo vospitaniya i sporta. Uchebnoe posobie dlya studentov vysshikh pedagogicheskikh uchebnykh zavedenij / B.I. Mart'yanov. – Izdat. cenzr «Akademiya». – 2004. – 224 s.

5. Gusejnov A. G. Pedagogicheskie usloviya razvitiya fizicheskikh i нравstvenno-volevykh kachestv u yunykh sportmenov: dis. ...kand. ped. nauk / A. G. Gusejnov. – Makhachkala, 2008. – 185 s.

6. Koval' V. Vikovi osoblyvosti fizychnogo vychovannya ditej starshogo shkilnogo viku u procesi formuvannya zdorovogo sposobu zhyttya / V. Koval' // Nauka i osvita. – 2013. – № 6. – S. 149-152.

7. Kon I. S. Psikhologiya starsheklassnika: Posobie dlya uchitelej / I. S. Kon. – M.: Prosveshhenie, 1980. – 192 s.

8. Kravchenko T. P. Gumanistychna, duxovno – moralna cinnist fizychnoyi kultury, sportu i turyzmu ta yix misce u suchasnomu suspilstvi / T. P. Kravchenko, T. Yu. Trocenko, N. O Bazylevykh //Molodyj vchenyj, Vyp. 4.1 (68.1). – 2019. – S.12-15.

9. Luchinskaya A. Ya. Analiz vzaimosvyazi reshitelnosti s drugimi regulyativnymi svojstvami lichnostiv yunosheskom vozraste / A. Ya .Luchinskaya // Teoriya i praktika obshhestvennogo razvitiya. – 2013. – № 11. – S. 115-117.

10. Masol V.V. Teoretychni aspekty vychovannya rishuchosti starshoklasnykiv u procesi zanyat fizychnoyu kulturoyu / V.V.Masol, M.V. Tymchuk // Naukovyj chasopys Nacionalnogo pedagogichnogo universytetu imeni M.P. Dragomanova. Seriya № 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури»: фізична культура і спорт»: зб. наукових праць / За ред. О.В. Тимошенко. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. – Випуск 3 К (123) 20 – С. 266-269.

11. Masol V.V. Psyxologo-pedagogichnyj analiz problemy vychovannya rishuchosti starshoklasnykiv u procesi zanyat fizychnoyu kulturoyu / V.V. Masol // Suchasnyj vichovnyj proces: sutnist ta innovacijnyj potencial: materialy zvit. nauk.-prakt. конф. Ін-ту проблем виховання НАПН за 2019 рік. – Вип. 8. – Івано-Франківськ: НАІР, 2020. – С. 165-168.

12. Nakhodkin V. V. Pedagogicheskie usloviya formirovaniya нравstvenno-volevykh kachestv u podrostkov v processe fizkulturno-sportivnoj deyatelnosti: dis. ...kand. ped. Nauk / V. V. Nakhodkin. – Yakutsk. – 2003. – 148 s.

13. Pashko T.A. Indyvidualni osoblyvosti emocijnogo samokontrolyu starshoklasnykiv: dys. ...kand. psyxol. nauk : 19.00.07. / T.A.Pashko – K., 2005.

14. Strogonov O. I. Vospitanie volevykh kachestv yunykh karatistov na osnove lichnostno-orientirovannogo podkhoda: avtoref. dis. ...kand. ped. nauk / O. I. Strogonov – Chelyabinsk, 2005. – 23 s.

15. Tymchuk M. V. Vychovannya fizychnoyi kultury uchniv u procesi igrovoyi diyalnosti / M. V. Tymchuk // Naukovyj chasopys Nacionalnogo pedagogichnogo universytetu imeni M. P. Dragomanova. Seriya. Pedagogichni nauky : realiyi ta perspektyvy. Vypusk 14. K., 2009. – S. 237–240.

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2020.5(125).21

УДК 37.015.3(477):303.446

Мунтян В. С.

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків

Попрошаєв О. В.

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків

МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНЕ СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ, ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ

Визначено відмінності між результатами дослідження мотиваційно-ціннісного ставлення студентів до навчання, фізичного виховання та здорового способу життя шляхом проведення порівняльного аналізу показників з інтервалом в п'ять років. У дослідженні брали участь студенти НЮУ імені Ярослава Мудрого (n=208 у 2014 р.) та (n=206 у 2019 р.). У результаті компаративного аналізу виявлено, що показники з інтервалом у п'ять років з першого блоку

питань відрізняються незначно, проте у 2019 році вони краще. З другого блоку питань деякі результати відрізняються суттєво (гірше) та показують негативну тенденцію. Ставлення до здорового способу життя: позитивне, дотримуються – на 8.7%, наявність шкідливих звичок – 17.5%, вживання алкоголю і паління – 18.6%; ставлення до фізичної культури (у школі – 20.8%, в університеті – 20.2%); мета відвідування занять з фізичного виховання (подобається – на 17.8%, отримати залік – 17.8%; бажання займатися спортом та спортивно-оздоровчої активністю – 14.9%. Таким чином, результати дослідження підтвердили ствердження про те, що сьогодні спостерігається слабкий або недостатній рівень мотивації та ціннісного ставлення студентів до фізичного виховання та здорового способу життя.

Ключові слова: студент, аналіз, мотивація, цінність, навчання, ставлення, фізичне виховання, здоровий спосіб життя.

Мунтян В. С., Попрошаев А. В. Мотивационно-ценностное отношение студентов к обучению, физическому воспитанию и здоровому образу жизни: сравнительный анализ. Определены различия между результатами исследования мотивационно-ценностного отношения студентов к обучению, физическому воспитанию и здоровому образу жизни путем проведения сравнительного анализа показателей с интервалом в пять лет. В исследовании принимали участие студенты НЮУ имени Ярослава Мудрого (n = 208 в 2014 году) и (n = 206 в 2019 году.). В результате сравнительного анализа выявлено, что показатели с интервалом в пять лет с первого блока вопросов отличаются существенно (хуже) и показывают негативную тенденцию. Отношение к здоровому образу жизни: положительное, придерживаются - на 8.7%, наличие вредных привычек - 17.5%, употребление алкоголя и курение - 18.6%; отношение к физической культуре (в школе - 20.8%, в университете - 20.2%); цель посещения занятий по физическому воспитанию (нравится - на 17.8%, получить зачет - 17.8%, желание заниматься спортом и спортивно-оздоровительной активностью - 14.9%. Таким образом, результаты исследования подтвердили утверждение о том, что сегодня наблюдается слабый или недостаточный уровень мотивации и ценностного отношения студентов к физическому воспитанию и здоровому образу жизни.

Ключевые слова: студент, анализ, мотивация, ценность, обучение, отношение, физическое воспитание, здоровый образ жизни.

Muntian V. S., Poproshaiev O. V. Motivational-value attitude of students towards learning, physical education and a healthy lifestyle: comparative analysis. The differences between the results of the study of the motivational-value attitude of students to learning, physical education and a healthy lifestyle were determined by comparative analysis of indicators with an interval of five years. The issues of increasing the level of students' motivation and their value attitude to learning (obtaining knowledge, skills, and necessary competencies) indicate the relevance of the work. Special attention should be paid to issues related to the attitude of student youth to their own health, maintaining a healthy lifestyle, getting involved in regular physical education classes, in sports and fitness sections. The study (May 2014) involved 208 students of the first (n = 102) and second (n = 106) courses (115 boys and 93 girls) of three faculties of the Yaroslav Mudryi National Law University. The survey (May 2019) involved 206 students of the first (n = 108) and second (n = 98) courses (101 boys and 105 girls) from similar faculties of the University. The conditions of the questionnaire, the representativeness of the sample, the direction and programs of training of students corresponded to the previous ones. As a result of a comparative analysis, it was revealed that the indicators with an interval of five years from the first block of questions (students' attitude to university studies) differ insignificantly, but in 2019 they are better. The second block of questions (students' attitude to physical education and a healthy lifestyle), some results differ significantly (got worse) and show a negative trend. Attitude towards a healthy lifestyle (positive): adhere to it - 8.7%, the presence of bad habits - 17.5%, alcohol consumption and smoking - 18.6%; attitude to physical culture (at school - 20.8%, at the university - 20.2%); the purpose of attending physical education classes - by 17.8%, to get credit - 17.8%, desire to go in for sports and sports and recreation activities - 14.9%. The results of the study confirmed the statement that today there is a weak or insufficient level of motivation and value attitude of students to physical education and a healthy lifestyle.

Key words: student, analysis, motivation, value, learning, attitude, physical education, healthy lifestyle.

Постановка проблеми. В основу проведення даних досліджень (2014 та 2019 років) покладено ствердження фахівців про те, що сьогодні спостерігається різкий або недостатній рівень мотивації та ціннісного ставлення студентів до навчання фізичного виховання та здорового способу життя. Недостатній рівень фізичної активності, гіподинамія, проблеми навколишнього середовища, недотримання правил та норм харчування тощо призвело до погіршення стану здоров'я студентської молоді. Тому, питання підвищення рівня мотивації студентів і їх ціннісного ставлення до навчання (отримання знань, умінь, навичок і необхідних компетентностей), їх залучення до здорового способу життя, занять в спортивних та спортивно-оздоровчих секціях позначають актуальність роботи. Особливої уваги заслуговують питання, пов'язані зі ставленням студентської молоді до власного здоров'я, ведення здорового способу життя та занять з фізичного виховання [5].

Мета дослідження. Визначити відмінності між результатами дослідження мотиваційно-ціннісного ставлення студентів до навчання, фізичного виховання і здорового способу життя шляхом проведення порівняльного аналізу показників з інтервалом в п'ять років.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз науково-методичної літератури та джерел інформації мережі Інтернет за даної проблематики.

2. Провести опитування студентів за зразком анкетування 2014 року з питань їхнього ставлення до навчання, фізичного виховання та здорового способу життя.
3. Здійснити порівняльний аналіз та узагальнення результатів з інтервалом у п'ять років (2014 – 2019 рр.).

Матеріал та методи. У дослідженні (травень 2014 року) брали участь 208 студентів першого ($n = 102$) і другого ($n = 106$) курсів (115 юнаків і 93 дівчат) трьох факультетів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. В опитуванні (травень 2019 року) брали участь 206 студентів першого ($n = 108$) та другого ($n = 98$) курсів (101 юнаків і 105 дівчат) аналогічних факультетів вищезазначеного навчального закладу. Отримані результати були порівняні з даними п'ятирічної давнини. Умови проведення анкетування, репрезентативність вибірки, напрям та програми навчання студентів практично відповідали попереднім. Методи: Здійснено аналіз науково-методичної літератури та джерел інформації мережі Інтернет, які висвітлюють питання з даної тематики. Було розроблено анкету, яка складалася з двох блоків питань (табл. 1, 2) та проведено опитування студентів. Перший блок – ставлення студентів до навчання. Другий блок складався з питань ставлення до фізичного виховання та здорового способу життя. Напередодні проведення опитування студенти були проінформовані про мету проведення опитування. Вони були попереджені про анонімність анкетування, що правильних або неправильних питань не існує (про власне ставлення та щирість відповідей на поставлені запитання). Здійснено компаративний аналіз показників з інтервалом в п'ять років (2014 та 2019 рр.), математична обробка даних та узагальнено результати дослідження.

Аналіз досліджень і публікацій. За останні роки значно зріс обсяг навчального навантаження студентів, гіподинамія, малорухомий спосіб життя стають причиною різних захворювань студентської молоді [8].

При розгляді питання особистого ставлення до навчання і здорового способу життя слід звернутися до проблем мотивації та враховувати, що мотивація діяльності людини залежить від сукупності факторів як внутрішніх / особистісних, так і зовнішніх (наприклад, установок з боку викладача), а також ситуативних (відповідних певної / конкретної ситуації, в якій відбувається діяльність) [1, 5, 7]. Досить актуальними є питання мотиваційно-ціннісного ставлення студентської молоді до навчання, фізичного виховання та здорового способу життя [2, 5].

Мотивація – це спонукання (до дії), обумовлює причини і механізми поведінки людини, внутрішній стан, який визначає її активність і спрямованість діяльності, пов'язаної із задоволенням різних потреб [1, 7, 10]. Одним з провідних мотивів є прагнення людини до розвитку [3]. Людина зазвичай вибирає той вид діяльності, який більшою мірою дозволяє задовольнити виниклу потребу. Тому потреби виступають як головні спонукальні та регулюючі фактори поведінки особистості [1, 3, 10]. Аналіз мотиваційних станів та ціннісного ставлення людини до процесів, які відбуваються, дозволяє визначити тенденції її поведінки [5, 7]. Усі процеси, які відбуваються навколо розглядаються у контексті законів світобудови. Тому, діяльність людини та його мотивацію також слід розглядати через призму основних законів діалектики [4].

Питання мотивованої поведінки, та критичних процесів, які пов'язані з мотивацією (внутрішньою і зовнішньою) та волею, причинно-наслідкові відносини, розвиток особистості та тривалості життя, освіта, інтегруються та аналізуються щодо загальних проблем та явищ, на які вони спрямовані [7]. Потреби, мотиви та інтереси в галузі фізичного виховання мають свої вікові особливості і пов'язані з психологічним розвитком, соціальним формуванням особистості, темпераментом, соціально-економічними умовами життя конкретної сім'ї [9].

Автори теорії самовизначення / людської мотивації в соціальному контексті вказують на механізми вирішення деяких мотиваційних питань, таких як: вплив соціального середовища на мотивацію та саморегуляції шляхом інтерналізації і інтеграції; індивідуальні відмінності мотиваційних орієнтацій; функціонування фундаментальних психологічних потреб та наслідки різного змісту цілей на ефективність діяльності, які пов'язані зі зміною поведінки у плані здоров'я, освіти, мотивації праці, занять спортом та соціальною поведінкою [11].

Власне ставлення до фізичної культури може проявлятися у різних видах, наприклад: активно-позитивний, що характеризує систематичність відвідування занять, участь у спортивно-масових заходах, змаганнях тощо; пасивно-позитивний, який відрізняється тим, що студент не має стійких цілей і інтересів до занять; пасивний – відсутність цілей і інтересу до фізичного виховання та здорового способу життя; пасивно-негативний – прихована неприязнь до фізичної культури; активно-негативний, проявляється в відкритому небажанні займатися фізичним вихованням [6].

Цінність визначає певні властивості об'єктів або явищ, які характеризують певні суспільні ідеали та сприймаються як еталон належного [7].

Виклад основного матеріалу дослідження (Дані по тексту перший показник – 2014 р., другий – 2019 р.). За підсумками проведеного опитування з першого блоку питань мотиваційно-ціннісне ставлення студентів до навчання були отримані високі позитивні результати на питання як навчалися у школі відповідь добре або у цілому добре надали 92,8% та 93,2%. Позитивні результати щодо ставлення до навчання в університеті – 95,7% та 99,0%. На питання, яка мета вступу на отримання юридичної освіти дали відповідь добути як можна більш загальних та спеціальних знань – 58,7% та 64,6%; отримати більш спеціальних знань – 31,3% та 33,0%; отримати диплом – 6,7% та 1,9%. Стійкий інтерес до професії юриста у студентів, які брали участь в опитуванні з'явився: в дитинстві – 40,8 та 45,6%, на попередні вступних екзаменів – 44,2 та 42,2%. На питання чи пов'язують студенти свою майбутню професійну діяльність з навчанням в університеті дали позитивну відповідь 97,6% та 95,1%. Рівень викладання в університеті оцінюють як високий (влаштовує повністю) – 78,4% та 72,8% і влаштовує у цілому – 16,3% та 26,7%, що у сумі складає – 94,7% та 99,5%. Успішність або невдачі навчання в університеті пов'язують з рівнем викладання – 18,8% (2014 р.) студентів та 21,4% (2019 р.); власним ставленням до навчання – 61,1% та 65,0%; іншими обставинами – 20,2% та 13,6%.

У таблиці 1 представлені отримані результати компаративного аналізу з питань мотиваційно-ціннісне ставлення студентів до навчання за показниками опитування з інтервалом у п'ять років (2014 та 2019).

Таблиця 1

Результати аналізу мотиваційно-ціннісного ставлення студентів (n=414) до навчання
(2014 р.– n=208; 2019 р. – n=206)

Запитання та варіанти відповідей	2014 р.					2019 р.				
	1 курс		2 курс		Всього n=208 (%)	1 курс		2 курс		Всього n=206 (%)
	юн. n=49 (%)	дев. n=53 (%)	юн. n=66 (%)	дев. n=40 (%)		юн. n=53 (%)	дев. n=55 (%)	юн. n=48 (%)	дев. n=50 (%)	
Як навчалися у школі										
Добре	70.8	88.9	65.7	82.1	76.9	71.7	83.6	68.7	96.0	80.1
Погано	4.2	1.9	11.9	7.7	5.8	0	0	0	0	0
В цілому добре	21.7	8.6	22.4	10.3	15.9	28.3	14.5	29.2	4.0	13.1
В цілому погано	1.4	1.1	0	0	1.4	0	1.8	2.1	0	1.8
Ставлення до навчання в університеті										
Позитивне	83.3	96.3	79.1	79.5	84.6	71.7	85.4	77.1	84.0	79.6
Негативне	0	0	7.5	7.7	3.8	0	0	0	0	0
Більш позитивне	14.6	3.7	13.4	12.8	11.1	28.3	12.7	20.8	16.0	19.4
Більш негативне	2.1	0	0	0	0.5	0	1.8	2.1	0	1.0
Мета вступу до університету (отримати більш)										
Загальних та спеціальних знань	58.3	74.1	49.3	53.8	58.7	62.3	65.5	60.4	70.0	64.6
Спеціальних знань	33.3	16.7	40.3	33.3	31.3	34.0	32.7	35.4	30.0	33.0
Отримати диплом	8.3	9.3	4.8	5.1	6.7	3.7	1.8	2.1	0	1.9
З інших причин	0	0	6.0	7.7	3.4	0	0	2.1	0	0.5
З'явився стійкий інтерес до юридичної професії										
В дитинстві	41.7	48.1	40.3	30.8	40.8	41.5	47.3	43.7	50.0	45.6
Перед вступними іспитами	43.8	44.4	37.3	56.4	44.2	43.4	40.0	43.7	42.0	42.2
За час навчання в університеті	4.2	3.7	16.4	7.7	8.7	11.3	7.3	4.2	8.0	7.8
Не визначились	10.4	3.7	6.0	5.1	6.3	3.8	5.4	8.3	0	5.3
Пов'язують свою професійну діяльність зі знаннями, отриманими в університеті										
Так	83.3	90.7	80.6	69.2	81.7	69.8	76.4	58.3	60.0	66.5
Ні	0	1.9	3.0	2.6	1.9	0	3.6	0	6.0	2.4
У цілому так	14.6	7.4	16.4	28.2	15.9	26.4	18.2	37.5	34.0	28.6
У цілому ні	1.0	0	0	0	0.5	3.8	1.8	4.2	0	2.4
Влаштує рівень викладання в університеті										
Так	95.8	83.3	68.7	66.6	78.4	69.8	74.5	68.7	78.0	72.8
Ні	2.1	1.9	10.4	5.1	5.3	0	0	0	0	0
У цілому так	2.1	14.8	20.9	28.2	16.3	30.2	23.6	31.2	22.0	26.7
У цілому ні	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0.5
Відвідування занять*										
Регулярно	85.4	94.4	83.6	89.7	88.0	77.4	70.9	60.4	78.0	71.8
Нерегулярно	2.1	0	7.5	2.6	3.4	0	0	1	0	0.5
Достатньо	6.3	3.7	9.0	7.7	6.7	22.4	27.3	35.4	16.0	25.2
Недостатньо	6.3	1.9	0	0	1.9	0	1	1	3	1.9
Пов'язують успішність або невдачі навчання в університеті										
Викладання	16.7	20.4	20.9	15.4	18.8	32.1	21.8	14.6	16.0	21.4
Власне ставлення	64.6	64.8	53.7	64.1	61.1	49.1	61.8	75.0	76.0	65.0
Інші обставини	18.8	14.8	25.4	20.5	20.2	18.9	16.4	10.4	8.0	13.6

*Питання стосовно відвідування студентами занять може служити своєрідним індикатором правдивості/чесності отриманих у результаті опитування відповідей.

За результатами компаративного аналізу можна спостерігати тенденцію щодо збереження основних показників мотиваційно-ціннісного ставлення студентів до навчання у школі та університеті. Тобто дані з першого блоку питань про ставлення студентів до навчання демонструють близькі результати з незначним покращенням у 2019 році.

У таблиці 2 представлені результати компаративного аналізу ставлення студентів до здорового способу життя та фізичного виховання з інтервалом у п'ять років (2014 та 2019 років).

Таблиця 2

Результати аналізу мотиваційно-ціннісного ставлення студентів (n=414) до здорового способу життя і фізичного виховання (2014 р. n=208; 2019 р. n=206)

Запитання та варіанти відповідей	2014 р.					2019 р.				
	1 курс		2 курс		Всього n=208 (%)	1 курс		2 курс		Всього n=206 (%)
	юн. n=49 (%)	дев. n=53 (%)	юн. n=66 (%)	дев. n=40 (%)		юн. n=53 (%)	дев. n=55 (%)	юн. n=48 (%)	дев. n=50 (%)	
Ставлення до здорового способу життя										
Позитивне, дотримуються	58.3	29.6	61.2	69.2	53.8	47.2	54.5	31.2	46.0	45.1
Позитивне, але не дотримуються	31.3	68.5	35.8	28.2	41.8	43.4	40.0	60.4	46.0	47.1
Байдуже	10.4	1.9	3.0	2.6	4.4	9.4	5.4	8.3	8.0	7.8
Наявність шкідливих звичок										
Так	35.4	14.8	20.9	7.7	20.2	17.0	3.6	45.8	14.0	19.4
Немає	56.3	74.1	44.8	71.8	60.1	45.3	60.0	22.9	38.0	42.2
Іноді (випиваю, палю)	8.3	11.1	34.3	20.5	19.7	37.7	36.4	31.2	48.0	38.3
Ставлення до фізичної культури в школі										
Позитивне	68.7	55.6	71.6	66.7	65.9	58.5	60.0	37.5	22.0	45.1
Негативне	10.4	9.3	8.9	10.3	9.6	3.8	5.4	6.2	20.0	8.7
Більш позитивне	14.6	25.8	16.4	17.9	18.7	32.1	27.3	47.9	32.0	34.5
Більш негативне	6.3	9.3	3.0	5.1	5.8	5.7	7.3	8.3	26.0	11.7
Ставлення до фізичного виховання в університеті										
Позитивне	64.6	59.3	79.1	71.8	69.2	60.4	61.8	47.9	24.0	49.0
Негативне	12.5	9.2	6.0	7.7	8.7	0	5.4	8.3	30.0	10.7
Більш позитивне	18.7	29.6	13.4	15.4	19.2	35.8	29.1	37.5	30.0	33.0
Більш негативне	4.2	1.9	1.5	5.1	2.9	3.8	3.6	6.3	16.0	7.3
Мета відвідування занять з фізичного виховання										
Подобається	54.2	64.8	82.1	64.1	67.8	66.0	54.5	41.7	36.0	50.0
Отримати залік	43.7	35.2	11.9	33.3	29.3	30.2	45.5	54.2	60.0	47.1
«За компанію»	2.1	0	6.0	2.6	2.9	3.8	0	4.2	4.0	2.9
Бажання займатися спортом										
Так	60.4	72.2	65.7	71.8	67.3	54.7	61.8	54.2	34.0	52.4
Ні	10.4	7.4	4.5	5.1	6.7	13.2	5.5	4.2	22.0	10.2
У цілому так	18.8	13.0	28.3	17.9	20.2	26.4	27.3	35.4	32.0	30.1
У цілому ні	10.4	7.4	1.5	5.1	5.8	5.7	5.5	6.25	12.0	7.3
Найбільш прийнятна форма проведення занять										
Групова (за розкладом)	66.7	64.8	40.3	56.4	55.8	52.8	52.7	52.1	34.0	48.0
Секційна	31.2	33.3	55.2	35.9	40.4	43.4	40.0	43.7	62.0	47.1
Індивідуальна	2.1	1.9	4.5	7.7	3.8	3.8	7.3	4.2	4.0	4.8
Достатньо часу для самопідготовки та занять у спортивно-оздоровчих секціях										
Так	66.7	59.3	44.8	38.5	52.4	39.6	58.2	64.6	60.0	55.3
Ні	33.3	40.7	50.7	59.0	46.2	60.4	41.8	35.4	40.0	44.7
Інший варіант	0	0	4.5	2.5	1.4	0	0	0	0	0

Результати компаративного аналізу ставлення студентів до здорового способу життя та спортивно-оздоровчої активності показують, що деякі дані відрізняються незначно, а деякі суттєво.

В основу проведення опитування та компаративного аналізу, який був здійснений у 2014 та 2019 роках було покладено ствердження про те, що на сучасному етапі розвитку системи освіти спостерігається тенденція щодо погіршення стану здоров'я студентської молоді зниження рівня їх мотивації та інтересу до навчання та здорового способу життя, до занять з фізичного виховання та спортом.

Результати аналізу показують дуже високий рівень позитивного ставлення до навчання у школі та університеті (відповідно 92,8% і 95,7% у 2014 р. та 93,2% і 99,0% у 2019 р.). Основна причина такого відповідального відношення до навчання, на наш погляд, пов'язана з більш ретельною підготовкою студентської молоді до складання іспитів (ЗНО). Високі вимоги щодо вступу у заклад вищої освіти та створені більш жорсткі умови, які не дозволяють абітурієнтам використовувати будь які можливості для списування є вагомим фактором більш відповідального відношення до навчання. Отриманий дуже високий показник ставлення до навчання в університеті (99,0% у 2019 р.) свідчить про те, що студенти усвідомлюють важливість отримання знань та необхідних компетентностей під час навчання. Дані показники корелюють з результатами відповідей на запитання чи пов'язують студенти майбутню професійну діяльність зі знаннями отриманими в університеті де позитивну відповідь дали 97,6% у 2014 р. та 95,1% у 2019 р.

Стабільно позитивно студенти підкреслюють високий рівень викладання в університеті, де відповідь влаштовує повністю або влаштовує у цілому дали 94.7% у 2014 р. та 99.5% у 2019 р. Якщо врахувати той факт, що опитування проводилося анонімно, то отриманий результат свідчить про те, що студенти високо оцінюють рівень викладання, науковий та науково-методичний потенціал професорсько-викладацького колективу, якість освіти, матеріально-технічне забезпечення та в цілому рейтинг Університету.

Також показовим є відповідь щоби отримати диплом на питання щодо мети вступу в університет 6.7% у 2014 р. та 1.9% у 2019 р. різниця майже у три рази свідчить про розуміння студентів, що «отримання» диплому в даний час не може гарантувати очікуваного працевлаштування у зрівнянні з тенденціями, які спостерігалися п'ять років тому.

Отримані результати на питання коли з'явився стійкий інтерес щодо професії юриста свідчать про те, що більш 40 відсотків (40.8% у 2014 р. та 45.6% у 2019 р.) визначилися в дитинстві та 44.2% у 2014 р. та 42.2% у 2019 р. перед вступом, коли стало питання до якого закладу вищої освіти вступити. Тобто, це говорить про те, що майже половина майбутніх абітурієнтів/студентів визначаються тільки перед вступними екзаменами.

Особою уваги заслуговують відповіді на запитання з чим пов'язують студенти успішність або невдачі навчання в університеті, де 61.1% студентів у 2014 р. та 65.0% у 2019 р. підкреслили з власним ставленням до навчання; 18.8% у 2014 р. та 21.4% – з рівнем викладання. Спостерігається значні відмінності у відповідях іншими обставинами 20.2 у 2014 р. та 13.6% у 2019 р. Наш погляд, це свідчить про більш відповідальне ставлення студентів до навчання та порозуміння того, що в теперішній час перевагу слід давати якості освіти, а не факту отримання диплому або працевлаштування якимись іншими способами.

Показники з другого блоку питань «ставлення студентів до здорового способу життя»: позитивне, дотримуються – 53.8% у 2014 р. та 45.1% у 2019 р.; позитивне, але не дотримуються – 41.8 % у 2014 р. та 47.1% у 2019 р. і байдуже (індиферентне відношення до свого здоров'я) – 4.4% у 2014 р. та 7.8% у 2019 р. Тобто, результати аналізу демонструють погіршення усіх показників з даного питання.

Також спостерігається значне погіршення результатів з питань щодо наявності шкідливих звичок. Так різниця між показниками за п'ять років складає 18.9% (60.1% у 2014 р. та 42.2% у 2019 р.), а також з питань вживання алкоголю і паління – 18.6% (19.7% у 2014 р. та 38.3 у 2019 р.).

Погіршилися показники ставлення до фізичної культури у школі на 20.8% (65.9% у 2014 р. та 45.1% у 2019 р.) і на 20.8% ставлення до фізичного виховання в університеті (69.2% у 2014 р. та 49.0 у 2019 р.), показники з питань мети відвідування занять з фізичного виховання – на 17.8%. Відповідь подобається надали 67.8% респондентів у 2014р. та 50.0% у 2019р. (гірше на 17.8%). Відвідують заняття задля отримання заліку 29.3% у 2014р. та 47.1% у 2019р. Результат також погіршився на 17.8%. Бажання займатися спортом та спортивно-оздоровчої активністю показники гірше на 14.9% (67.3% у 2014р. та 52.4% у 2019р.).

Висновки. На даному етапі розвитку системи вищої освіти гостро стоїть проблема підвищення рівня мотивації студентів і їх ціннісного ставлення до навчання (одержання знань, умінь, навичок і необхідних компетенцій). Особливої уваги заслуговують питання, пов'язані зі ставленням студентської молоді до власного здоров'я, ведення здорового способу життя і регулярних занять з фізичного виховання, у спортивних та спортивно-оздоровчих секціях.

У результаті дослідження виявлено, що за даними з інтервалом у п'ять років спостерігається тенденція щодо збереження основних показників мотиваційно-ціннісного ставлення студентів до навчання у школі та університеті. Результати відрізняються незначно проте у 2019р. вони краще: позитивне ставлення до навчання у школі на 0.4%, в університеті на 3.3%; підкреслюють високий рівень викладання в університеті –4.8%; пов'язують успішність або невдачі навчання в університеті з власним ставленням до навчання – 3.9%; мета вступу до університету (відповідь щоби отримати диплом) на 4.8%.

Результати компаративного аналізу підтвердили ствердження про те, що на сучасному етапі розвитку системи освіти спостерігається тенденція щодо зниження рівня мотиваційно-ціннісного ставлення студентської молоді до здорового способу життя та спортивно-оздоровчої активності та, у зв'язку з цим, погіршення стану їх здоров'я. Так за п'ять років показники наявності шкідливих звичок погіршилися на 18.9%, а вживання алкоголю та паління на 18.6%; ставлення до фізичної культури у школі на 20.8% та на 20.8% до фізичного виховання в університеті. Бажання займатися спортом та спортивно-оздоровчої активністю показники гірше на 14.9%.

Література

1. Занюк, С. (2001). Психология мотивации. Ника-Центр: Эльга-Н, Киев.
2. Корж, Н. Л. (2012). «Мотиваційно-ціннісне ставлення студентів технічних спеціальностей до самостійних занять фізичною культурою». Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. ХОНОКУ–ХДАДМ, Харків, № 6, С. 84–88.
3. Маслоу, А. (2010). Мотивация и личность: пер. 3-е изд., Питер, Санкт-Петербург.
4. Мунтян, В. С. (2014). «Особенности психологии развития человека: мотивация в контексте основных законов диалектики». Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна №1095. Вип. 53, ХНУ ім. В.Н. Каразіна, Харків, С. 136–139.
5. Мунтян, В. С. (2014). «Мотиваційно-ціннісне ставлення студентів до навчання, фізичного виховання і здорового способу життя». Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт. Вип. 3К (45), НПУ ім. М.П. Драгоманова, Київ. С. 182–189.
6. Скатов, В. Д., Матвеевко, В. И., Айвазова, Е. С. «Формирование мотивационно-ценностного отношения студентов к физической культуре». Международный научный журнал «Символ науки», №3/2016. С. 136-138.

Reference

1. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2012). Self-determination theory. In P. A. M. Van Lange, A. W. Kruglanski, & E. T. Higgins (Eds.), Handbook of theories of social psychology (p. 416–436). Sage Publications Ltd.
2. Hakman, A. Medved, A., Moseychuk, Y., & Muzhychok, V. Analysis of features of motivational priorities to recreation and recreational activities of different groups of people Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. № 2 (38). С. 85-90.
3. Heckhausen, J., & Heckhausen, H. (Eds.). (2008). Motivation and action (2nd ed.). Cambridge University Press.
4. Ilyin P. Motivation and motives, Saint Petersburg: Peter, 2006, 502 p.
5. McDaid D Park A., Matosevic T. Systematic mapping of mechanisms used to fund and pay for mental health services in high income countries. 2014.

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2020.5(125).22

УДК:796.015.154

Нестеренко Н.А.

**кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
старший викладач кафедри теорії і методики спортивної підготовки,
Придніпровська Державна Академія Фізичної Культури і спорту, Дніпро, Україна**

ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ШВИДКІСНО-СИЛОВИХ ЯКОСТЕЙ ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ 13-14 РОКІВ З УРАХУВАННЯМ РАЦІОНАЛЬНОГО СПІВВІДНОШЕННЯ ВПРАВ З М'ЯЧЕМ І БЕЗ М'ЯЧА

Статтю присвячено проблемі удосконалення швидкісно-силової підготовки юних футболістів 13-14 років з урахуванням раціонального співвідношення вправ з м'ячем і без м'яча. Досягнення високих спортивних результатів в процесі підготовки юних футболістів, є одним з основних критеріїв успішності та правильності навчально-тренувального процесу. Реалізація технічних дій футболістів під час змагальної діяльності потребує високого рівня прояву швидкісно-силових якостей. Попри наявність значної кількості досліджень, спрямованих на вдосконалення процесу спеціальної фізичної підготовки футболістів на різних етапах багаторічної підготовки, основною проблемою є пошук сучасних підходів до планування процесу швидкісно-силової підготовки у річному циклі підготовки з урахуванням раціонального застосування засобів залежно від специфіки змагальної діяльності. Саме звідси, найбільш актуальною проблемою є розробка питань організації швидкісно-силової підготовки та підбору найбільш ефективних засобів, а також їх співвідношення. Отримані результати досліджень дозволяють покращити ефективність тренувального процесу у юнаків 13-14 років, які спеціалізуються в футболі. Застосування запропонованої методики дає змогу поліпшити показники швидкісно-силової підготовленості, як основної фізичної якості в обраному виді спорту.

Була розроблена методика швидкісно-силової підготовки юних футболістів 13-14 років в річному тренувальному циклі в основу, якої було покладено: тривалість підготовчого та змагального періодів і їх завдання; розподіл макроцикла на мезоцикли, які мали свої особливості та завдання; викладено зміст тренувальних занять, їх спрямованість в мезоциклах.

Розроблені нами блоки фізичних вправ і їх структури склали основу методики розвитку швидкісно-силової якостей юних футболістів 13-14 років з урахуванням раціонального співвідношення вправ з м'ячем і без м'яча.

Ключові слова: тренувальний процес, юні спортсмени, баскетбол.

Нестеренко Н.А. Экспериментальная методика развития скоростно-силовых качеств юных футболистов 13-14 лет с учетом рационального соотношения упражнений с мячом и без мяча.

Статья посвящена проблеме совершенствования скоростно-силовой подготовки юных футболистов 13-14 лет с учетом рационального соотношения упражнений с мячом и без мяча. Достижение высоких спортивных результатов в процессе подготовки юных футболистов, является одним из основных критериев успешности и правильности учебно-тренировочного процесса. Реализация технических действий футболистов во время соревновательной деятельности требует высокого уровня проявления скоростно-силовых качеств. Несмотря на наличие значительного количества исследований, направленных на совершенствование процесса специальной физической подготовки футболистов на различных этапах многолетней подготовки, основной проблемой является поиск современных подходов к планированию процесса скоростно-силовой подготовки в годичном цикле подготовки с учетом рационального применения средств в зависимости от специфики соревновательной деятельности. Следовательно, наиболее актуальной проблемой является разработка вопросов организации скоростно-силовой подготовки и подбора наиболее эффективных средств, а также их соотношение. Полученные результаты исследований позволяют повысить эффективность тренировочного процесса у юношей 13-14 лет, специализирующихся в футболе. Применение предложенной методики позволяет улучшить показатели скоростно-силовой подготовленности, как основной физической качества в избранном виде спорта.

Была разработана методика скоростно-силовой подготовки юных футболистов 13-14 лет в годичном тренировочном цикле в основу, которой было положено: продолжительность подготовительного и соревновательного периодов и их задачи; распределение макроцикла на мезоциклы, которые имели свои особенности и задачи; изложено содержание тренировочных занятий, их направленность в мезоциклах.

Разработанные нами блоки физических упражнений и их структуры составили основу методики развития